

Uitvoeringsplan ondermijning

2024 - 2027

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Ondermijning	4
2.1	Wat is ondermijning?	4
2.2	Ondermijning in onze gemeente	4
2.3	Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC)	6
2.3.1	Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Wet Bibob)	6
2.3.2	Dynamische kaart	7
3	Terugblik	8
3.1	Implementatie DOR/DOL	8
	Het Digitaal Opkopers Loket	8
	Het Digitaal Opkopers Register	8
	Handhavingsbeleid	9
3.2	Integrale controles – Westerkwartier Interventie Team	10
3.3	Damoclesbeleid Westerkwartier	11
4	De Groningse samenwerking en de vier sporen	13
4.1	Spoor 1: Bewustwording en weerbaarheid	13
4.2	Spoor 2: Bestuurlijke controles – ontwikkeling regionaal interventieteam	14
4.3	Spoor 3: Eenheid in beleid en uitvoering – intensiveren Bibob-toetsing	14
4.4	Spoor 4: De Groningse norm	15
5	Ambities	16
5.1	Bewustwording	16
5.1.1	Bewustwording onder de medewerkers	16
5.1.2	Samen sterk voor een veilig buitengebied	18
5.1.3	Intern meldpunt ondermijning: voor de medewerkers	20
5.1.4	Meld Misdaad Anoniem: voor de inwoners	20
5.2	Grip op ondermijningscasuïstiek en een integrale aanpak	22
5.2.1	Westerkwartier Interventie Team (WIT)	22
5.2.2	Groninger Regionaal Interventie Team (GRIT)	22
5.2.3	Ondermijningstafel	23
6	Bijlage 1: schematisch overzicht/planning	25

1 Inleiding

Op 13 december 2023 heeft de gemeenteraad het Integraal Veiligheidsbeleid 2024-2027 vastgesteld. In het Integraal Veiligheidsbeleid 2024-2027 zijn vijf prioriteiten opgenomen. Eén van de prioriteiten betreft ondermijning. De volgende doelen zijn vastgesteld in het Integraal veiligheidsbeleid 2024-2027:

- In 2027 zijn de aan ondermijning gerelateerde beleidsstukken gelijk aan die van de omringende gemeenten;
- Er is grip op ondermijningscasuïstiek en deze wordt integraal aangepakt;
- Er is periodiek aandacht voor de bewustwording bij zowel inwoners, ondernemers als medewerkers van de gemeente Westerkwartier. Deze personen weten signalen van ondermijnende criminaliteit te melden via Meld Misdaad Anoniem en ons interne meldpunt (medewerkers).

Om bovenstaande doelen te bereiken in 2027 gaan in we in 2024 inzetten op de basisstructuur en het proces van de aanpak van ondermijning vanuit de gemeente en ketenpartners, zoals de ondermijningstafel en het interventieteam. Daarnaast bouwen we in de samenwerking met andere gemeenten binnen de Groninger aanpak van ondermijning en zetten we in op bewustwording van de eigen ambtelijke organisatie, ondernemers en inwoners. Aan het einde van het jaar hebben we zicht op omvang en type ondermijning.

In dit uitvoeringsplan wordt aangegeven op welke wijze concreet vorm en inhoud wordt gegeven aan de hierboven beschreven doelen.

2 Ondermijning

2.1 Wat is ondermijning?

Een definitie geven van ondermijning is lastig, want ondermijning is een gevolg van veel verschillende vormen van criminaliteit, waarbij de grenzen tussen de bovenwereld (de 'gewone' maatschappij) en de onderwereld (criminelen) vervagen. Criminelen richten voor hun activiteiten bedrijven op, vragen vergunningen aan en huren en kopen panden. Hiervoor hebben ze in de 'bovenwereld' medewerking nodig van bijvoorbeeld makelaars, autoverhuurbedrijven, administratiekantoren en notarissen. Je kunt ondermijning zien als het constante gebeuk van georganiseerde criminaliteit (onderwereld) op onze samenleving (bovenwereld). Ondermijning is een probleem dat de maatschappij verzwakt en uiteindelijk zelfs ontregelt. De verwevenheid van boven en onderwereld ontwricht onze samenleving en heeft effect op alle lagen van de maatschappij.

Ondermijning is een actueel probleem omdat het de veiligheid, de leefbaarheid, de economie en het vertrouwen in de gemeente als overheid aantast. Het thema ondermijning heeft de afgelopen jaren steeds meer urgentie gekregen, zowel landelijk, regionaal als op lokaal niveau. Ondermijnende criminaliteit is niet altijd zichtbaar, maar heeft wel zichtbare gevolgen voor de inwoners. Denk daarbij aan verloedering op straat en verwaarlozing van panden. Mensenhandel, drugshandel, fraude en afpersing zijn vaak juist niet zichtbaar, maar wel voelbaar in de maatschappij.

2.2 Ondermijning in onze gemeente

Uit gesprekken met inwoners en ketenpartners die in de zomer van 2023 zijn gevoerd voorafgaand aan het opstellen van het Integraal Veiligheidsbeleid 2024-2027, blijkt dat zij zich zorgen maken over de ondermijnende criminaliteit en de gevolgen daarvan in de samenleving.

Dat we in onze gemeente te maken hebben met ondermijning wordt ook in het onderzoeksrapport "Ondermijning in het Ommeland" van Tops & Van der Torre duidelijk gemaakt. Uit het rapport volgt dat de optelsom van situationele, sociale en economische factoren resulteert in riant criminele kansen in het Ommeland. Dit komt door het anonieme uitgestrekte gebied, in combinatie met juist een groot aantal risicolocaties, zoals recreatieparken, bedrijventerreinen, agrarische bedrijven, zeehavens en jachthavens. De mogelijkheden voor criminelen om op dit soort locaties min of meer hun gang te gaan, zijn groot omdat de dun bezette overheid (gemeente, justitie, politie en ook bijvoorbeeld de KMar) minder aanwezig is.

Hier komt voor wat betreft de provincie Groningen de dubbele grensligging bij (met een landsgrens en een EU-grens), net als de forse economische achterstanden en de diepe afkeer van veel Groningers richting de (Haagse) overheid. Als spiegelbeeld van dit laatste bestaat er redelijk veel (en steeds meer) begrip voor hennepteelt en drugshandel, mede door het hoge drugsgebruik. Lokale criminele of louche investeerders (b)lijken meer draagvlak te

kunnen hebben dan de overheid, omdat zij niet aarzelen, maar leveren (drugs, illegaal werk, illegale sigaretten of woonruimte) of investeren (bijvoorbeeld in vastgoed, bedrijven, horeca of sportclubs).¹

Tops & Van der Torre beschouwen hennepsteelt, drugshandel en misstanden met vastgoed als de top drie van ondermijnende criminaliteit in de Groninger gemeenten.

De aanpak van de ondermijnende criminaliteit kan niet alleen langs de strafrechtelijke weg worden bestreden. Ook gemeenten hebben een belangrijke rol. Zij kunnen onbewust een facilitator zijn voor de criminele activiteiten door het afgeven van bijvoorbeeld vergunningen en subsidies. Dit raakt de integriteit van de overheid en zorgt voor een aantasting van het veiligheidsgevoel van inwoners en ondernemers. Het is belangrijk dat we als gemeente samen met onze partners, inwoners en ondernemers een vuist maken tegen ondermijning.

Dumping drugsafval

De noodzaak tot de aanpak van ondermijning blijkt wel uit het aantal drugsdumpingen in het Westerkwartier. In het Westerkwartier is er in 2024 al vier keer synthetisch drugsafval gedumpt. Daarvoor was de laatste synthetische drugsdumping in 2020. Verder is er in 2024 al meer hennepafval gedumpt dan in 2023.

¹ Van der Torre, E., Tops, P. (2023). *Ondermijning in het Ommeland – Een analyse van (de gemeentelijke aanpak van) ondermijning in negen Groningse gemeenten*.

2.3 Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC)

In de aanpak van ondermijning ondersteunt het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (hierna: RIEC). Dit doet het RIEC met als doel samenwerking te stimuleren en de overheid en maatschappij weerbaarder te maken om zo ondermijning tegen te gaan. Het Landelijk Informatie- en Expertise Centrum (LIEC) ondersteunt de RIEC's op regionaal niveau.

Het RIEC-LIEC-netwerk richt zich met name op vergroten van bewustwording bij de overheid en private partijen over de problematiek van ondermijning. Ook ondersteunen en versterken zij de samenwerking binnen de overheid met publiek-private partners. Verder delen zij kennis en expertise op het gebied van de aanpak van ondermijning.

Vanuit Westerkwartier zijn we aangesloten bij het RIEC Noord-Nederland. De gemeente kan informatie ontvangen van andere partners in het RIEC-convenant.²

Het RIEC ondersteunt ons bijvoorbeeld op het gebied van bewustwording. Het onderwerp bewustwording wordt in hoofdstuk 5.1 nader uiteengezet.

In de volgende paragraaf worden twee instrumenten beschreven, die niet zien op bewustwording, waarbij het RIEC ondersteuning kan bieden.

2.3.1 Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Wet Bibob)

Het RIEC kan ons ondersteuning bieden bij de toepassing van de Wet Bibob. Door middel van de Wet Bibob kan een gemeente een (gevraagde) vergunning of aanvraag voor subsidie weigeren of intrekken als twijfel bestaat over de integriteit van een betrokkene. Om succesvol van de Wet Bibob gebruik te maken, moet de overheid aannemelijk maken dat er in het voorkomende geval risico's zijn op gebied van witwassen van crimineel vermogen of het (onbedoeld) faciliteren van strafbare feiten. Is de aanvrager van de vergunning bijvoorbeeld eerder bij malafide praktijken betrokken geweest, is er sprake van crimineel geld en/of heeft het bestuur een tip gekregen van het Openbaar Ministerie om een Bibob-onderzoek te starten? Dan is er aanleiding om de gevraagde vergunning te toetsen.

Het RIEC kan ons ondersteunen met de interpretatie van informatie en ons van advies voorzien. Bij gereede twijfel over de integriteit van de aanvrager kan de gemeente vervolgens advies vragen aan het Landelijk Bureau Bibob (LBB). Dit bureau beoordeelt hoe groot het risico op witwassen of criminele activiteiten is en stelt daarover een advies op. Zij hanteren daarbij een scherp beoordelingskader en kunnen breder onderzoek doen dan de gemeente of het RIEC en daarin een grotere kring van relevante (rechts)personen betrekken. Wij nemen als gemeente als bevoegde instantie uiteindelijk eigenstandig het besluit tot weigering of

² De convenantpartners in het RIEC-samenwerkingsverband zijn: andere gemeenten, provincies, het Openbaar Ministerie (OM), de politie, de Belastingdienst, de Douane, de Fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst (FIOD), de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA), de Koninklijke Marechaussee (KMar), de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).

intrekking. Ook nemen wij het besluit of een opdracht aan een bedrijf wordt vergund en of een vastgoedtransactie wordt aangegaan.

Het RIEC heeft ons ondersteund bij het opstellen van de beleidsregel omtrent de Wet Bibob.³ In deze beleidsregel staat het toepassingsbereik beschreven wanneer er een Bibob-toets wordt gedaan. Er kan een Bibob-toets gedaan worden bij aanvragen van een Alcoholwet-vergunning, een vergunning voor aanwezigheid kansspelautomaten, een vergunning voor een seksinrichting of escortbedrijf, een evenementenvergunning indien er sprake is van een aanvraag om een evenementenvergunning voor een vechtsportgala en tot slot in het geval van artikel 2 algemene subsidieverordening gemeente Westerkwartier.

2.3.2 Dynamische kaart

Het RIEC heeft ons ondersteuning geboden bij het opstellen van een dynamische kaart die wij hebben ontvangen. Een dynamische kaart is een compacte visuele tool met relevante informatie uit open bronnen en eigen informatie. Door middel van kaartlagen 'aan' of 'uit' te zetten kan er een gewenst beeld gemaakt worden.

Het doel van deze kaart is om zelf gerichter te kunnen selecteren/handhaven/patrouilleren en te kunnen sturen in optreden (bijv. door BOA's/toezichthouders). De dynamische kaart die door het RIEC is opgesteld kunnen wij zelf verder aanvullen en actueel houden met relevante informatie. Uiteindelijk moet deze dynamische kaart ons gaan helpen bij het maken van (nog) beter onderbouwde keuzes dan wel prioriteiten.

³ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR718749/1>.

3 Terugblik

3.1 Implementatie DOR/DOL

In het belang van de aanpak van heling van goederen is het gewenst dat handelaren in gebruikte en ongeregelde goederen kunnen worden gecontroleerd.

Het Digitaal Opkopers Lokaal

Om deze controle mogelijk te maken zijn handelaren verplicht om zich bij de gemeente te melden als handelaar in tweedehands goederen. De verplichting volgt uit artikel 2:68 van de Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Westerkwartier 2021. Om deze meldplicht te vergemakkelijken is het Digitaal Opkopers Lokaal ontwikkeld (hierna: DOL), waar door de gemeente Westerkwartier gebruik van wordt gemaakt.

Het Digitaal Opkopers Register

Naast de aanmelding als handelaar zijn de ondernemers volgens 2:67 van de APV en artikel 437 van het Wetboek van Strafrecht ook verplicht een doorlopend inkoopregister en verkoopregister bij te houden, waarin zij aantekening moeten houden van alle gebruikte of ongeregelde goederen die worden verworven, die voorhanden zijn, die worden verkocht of op andere wijze worden overgedragen. Omwille van een zo efficiënt en effectief mogelijk gebruik van het in- en verkoopregister is door de politie een digitale versie van deze registers ontworpen, het Digitaal Opkopers Register (hierna: DOR). Het DOR kan worden gekoppeld aan een landelijk systeem, waarin gestolen goederen worden geregistreerd, zodat bij registratie van een gestolen goed door een handelaar het systeem hiervan een melding maakt. Gestolen goederen kunnen daardoor snel worden getraceerd en heling kan op een effectieve wijze worden tegengegaan.

In januari 2024 is het DOR in de gemeente Westerkwartier geïmplementeerd en hiermee is het DOR verplicht gesteld voor opkopers en handelaren van tweedehands goederen. De buitengewoon opsporingsambtenaren (hierna: BOA's) zijn verantwoordelijk voor het toezicht op het bijhouden van het DOR. Er wordt eerst ingezet op de opkopers en handelaren die handelen in diefstalgevoelige goederen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om handelaren in fietsen, sieraden en elektronische apparaten. Dit ligt in lijn met de beoogde wijziging van artikel 437 van het Wetboek van Strafrecht.⁴

⁴ Het gaat hierbij voornamelijk om het vervallen van de registratieplicht van de niet diefstal gevoelige goederen en een groot deel van de producten die gratis zijn verworven.

Handhavingsbeleid

In maart 2024 is het 'Handhavingsbeleid helingbestrijding voor handelaren in ongeregelde en gebruikte goederen in de gemeente Westerkwartier 2024' vastgesteld.⁵ In dit handhavingsbeleid worden de wettelijke verplichtingen voor handelaren in tweedehands goederen beschreven. Daarnaast wordt aangegeven op welke wijze er zal worden gehandhaafd bij geconstateerde overtredingen. Dit varieert van een waarschuwing tot een sluiting van het pand.

Informeren ondernemers over DOR/DOL

De BOA die zich richt op ondermijning heeft op basis van het Handelsregister van de Kamer van Koophandel een selectie gemaakt van ondernemers waar het DOR verplicht voor wordt. Met al deze ondernemers is contact opgenomen. Het doel van deze afspraak was om ondernemers op de hoogte te stellen over de verplichting van het DOR en het DOL en mee te nemen wat dat voor gevolgen heeft voor de ondernemers.

In totaal zijn eind 2023 de volgende ondernemingen bezocht:

- ✓ 5 Telecom/apparatuur winkels
- ✓ 6 Goudhandelaren
- ✓ 19 Fietshandelaren
- ✓ 8 Kringloopwinkels*

** Ook kringloopwinkels moeten voldoen aan de registratieverplichting. Echter is er begrip voor dat van dergelijke organisaties, die veelal afhankelijk zijn van vrijwilligers, niet altijd dezelfde professionaliteit verwacht kan worden als van commerciële handelaren verwacht wordt. Daarbij komt dat niet-commerciële organisaties in tweedehands goederen een belangrijke schakel zijn in de hulp aan mensen en gezinnen rond de armoedegrens. Daarom kan er bij dergelijke organisaties, als geconstateerd wordt dat zij niet aan de verplichtingen voldoen, gekozen worden voor een specifiek maatwerktraject in de handhaving, afwijkend van de matrix die in de bijlage van het handhavingsbeleid is opgenomen.*

⁵ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR717590/>.

3.2 Integrale controles – Westerkwartier Interventie Team

We zijn gestart met de ontwikkeling van een lokaal opererend interventieteam, het Westerkwartier Interventie Team (hierna: WIT). Dit team heeft als opdracht gekregen om samen met ketenpartners bestuurlijke controles te organiseren op thema's, in branches en/of specifieke gebieden. Met het interventieteam laten we zien dat we het naleven van regels belangrijk vinden en dat we als één overheid optreden. De gemeente voert controles uit om te kijken of regels worden nageleefd. Er wordt gekeken of het gebruik van de garageboxen/opslagunits in overeenstemming is met het bestemmingsplan en de milieuregels.

De doelstelling van de handhavingscontrole is:

1. Controle en toezicht op regelgeving van de betrokken organisaties van met name gemeentelijke diensten (in beginsel ondersteunt de politie de controle). Partners die kunnen aansluiten bij controles zijn onder andere het UWV en de Rijksdienst Wegverkeer (RDW). Door verschillende specialisten bij de controle te betrekken en (waar mogelijk) informatie met elkaar te laten delen, voorkomen we dat specifieke misstanden onopgemerkt blijven.
2. Controle op bedrijvigheid of goederen die in strijd zijn met het bestemmingsplan of de verleende vergunningen.
3. Het versterken van de informatiepositie vanuit ondermijningsperspectief: welk beeld en welke activiteiten zien we bij de gecontroleerde inrichtingen? Zijn daar signalen van ondermijnende criminaliteit uit te onderscheiden? Wat kunnen we leren van de (wijze van) bedrijfsvoering?
4. Het ontwikkelen van een meer actie- en interventiegericht houding in de aanpak van ondermijnende criminaliteit, waaronder een meer regisserende rol van de gemeente bij integrale handhavingscontroles.

In april en oktober 2023 hebben er al twee bestuurlijke controles plaatsgevonden. Dit waren controles van de gemeente en politie van bedrijfsverzamelgebouwen. Bij beide controles zijn er op strafrechtelijk gebied interessante zaken aangetroffen die te maken hebben met hennepkwekerijen. Ook zijn er verschillende milieudelicten aan het licht gekomen, alsmede zaken die in strijd waren met het bestemmingsplan.

3.3 Damoclesbeleid Westerkwartier

Evenals andere Nederlandse gemeenten ziet de gemeente Westerkwartier zich geconfronteerd met drugscriminaliteit die (mede) plaatsvindt in of wordt georganiseerd vanuit woningen, panden op locaties of (niet-) openbare gelegenheden. Nog afgezien van de strafbaarheid ervan betekenen alle vormen van drugsproductie of drugshandel een aantasting van het woon- en leefklimaat en de sociale en/of fysieke veiligheid van inwoners en ondernemers in de gemeente. Drugscriminaliteit heeft een sterk ondermijnend karakter en brengt vaak overlast en gevaren voor de omgeving met zich mee. Vooral als het gaat om hennepkwekerijen of drugslaboratoria in woningen is al snel sprake van aanzienlijke risico's zoals brandgevaar, ontploffing en/of waterschade.

Naast inzet van strafrechtelijke middelen wordt erop aangedrongen om drugscriminaliteit in/vanuit woningen of (niet-) openbare gelegenheden, ook met bestuursrechtelijke middelen te bestrijden. De burgemeester heeft op basis van artikel 13b Opiumwet, ook wel de "Wet Damocles", de bevoegdheid tot het toepassen van bestuursdwang als in woningen of locaties en daarbij behorende erven soft- en/of harddrugs worden verkocht, afgeleverd of verstrekt dan wel daartoe aanwezig zijn. Of als een voorwerp of stof als bedoeld in artikel 10a, eerste lid, onder 3°, of artikel 11a van de Opiumwet aangetroffen is.

Bij het toepassen van bestuursdwang op grond van artikel 13b Opiumwet moet vooral gedacht worden aan het sluiten van een pand wegens geconstateerde drugsproductie of drugshandel. Het toepassen van bestuursdwang kan zeer ingrijpende gevolgen hebben voor de betrokkenen, vooral als het betreffende pand bewoond wordt. Om die reden is voor toepassing van bestuursdwang vereist dat het belang van daadwerkelijk optreden zorgvuldig wordt gemotiveerd, dat de op te leggen maatregel in redelijke verhouding staat tot de overtreding. Gelet hierop is in 2020 het Damoclesbeleid Westerkwartier vastgelegd, waar handhavingsstappen zijn vastgelegd voor het sluiten van lokalen en woningen waar productiemiddelen voor en/of soft- en/of harddrugs aanwezig zijn die wijzen op voorbereiding dan wel worden/zijn verhandeld.⁶ Met dit beleid weten zowel inwoners als ondernemers welke uitgangspunten gelden voor het opleggen van bestuursrechtelijke sancties als drugsproductie of drugshandel in of vanuit een pand wordt geconstateerd.

Wanneer er voldoende aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van een hennepkwekerij/drugslab of van handel doet de politie een inval. Informatie over hetgeen wordt aangetroffen wordt vastgelegd in een bestuurlijke rapportage. In het Damoclesbeleid Westerkwartier staat aangegeven welke vorm van bestuursdwang door de burgemeester wordt toegepast. Een hennepplantage of drugslab komt voor, maar ook alleen aanwezigheid van handelshoeveelheden hard- en/of softdrugs. Bij toepassing van de Opiumwet hoeft overlast voor omwonenden niet te worden aangetoond.

In plaats van een last onder bestuursdwang kan ook een last onder dwangsom worden opgelegd aan betrokkene(n). De last onder dwangsom kan als stok achter de deur gebruikt worden en feitelijk betekent dat dat betrokkene een boete moet betalen indien hij de overtreding opnieuw begaat.

⁶ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR642799/1>.

Toepassing Wet Damocles in gemeente Westerkwartier

2022

- ✓ Sluiting woning in Zevenhuizen voor de duur van één jaar;
- ✓ Sluiting schuur in Opende voor de duur van vijf maanden;
- ✓ Sluiting woning en bijbehorende schuren in Midwolde voor de duur van één jaar.

2023

- ✓ Last onder dwangsom in Aduard;
- ✓ Sluiting bedrijfspand in Leek voor de duur van negen maanden;
- ✓ Last onder dwangsom in Aduard;
- ✓ Last onder dwangsom in Tolbert.

4 De Groningse samenwerking en de vier sporen

Criminelen blijven niet binnen de gemeentegrenzen. In de aanpak van ondermijning is het dan ook belangrijk om samen met buurgemeenten op te trekken. Conform het advies van Tops & Van der Torre is dan ook met alle andere Groninger gemeenten afgesproken om samen op te trekken in de aanpak van ondermijning. Hiervoor is een regionale projectleider aangesteld, die de Groningse samenwerking verder zal vormgeven en aanjagen.

Door als Groninger gemeenten samen te werken voorkomen we dat maatregelen die in de ene gemeente tegen een ongewenste situatie worden genomen, ervoor zorgen dat criminelen naar een andere gemeente trekken om daar dezelfde criminele activiteiten te kunnen uitoefenen, het zogenaamde waterbedeffect. Daarnaast helpt samenwerking ons bij het efficiënt inzetten van onze gemeentelijke capaciteit. Als het gaat om wetgeving en beleid en het organiseren van bestuurlijke controles levert samenwerking ons schaalvoordelen op. Bovendien vergemakkelijkt eenheid in normstelling en uitvoering de samenwerking met ketenpartners die regionaal of landelijk zijn georganiseerd.

Om de regionale aanpak van ondermijning verder te duiden is begin 2022 de Contourennota aanpak ondermijnende criminaliteit in Groninger Gemeenten (hierna Contourennota) opgesteld. In deze nota zijn de contouren geschetst hoe de gezamenlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit vorm te geven. Gekozen is voor beleid en uitvoering van de aanpak op vier sporen. Vanaf november 2023 zijn voor elk spoor projectgroepen opgestart met, in beginsel, ambtelijke vertegenwoordigers van de afdeling OOV van de 10 Groninger gemeenten. De vier sporen zien er als volgt uit:

4.1 Spoor 1: Bewustwording en weerbaarheid

Bewustwording van de gevaren van ondermijnende criminaliteit, het herkennen van signalen en het hebben van handelingsperspectief zijn belangrijke onderdelen van een ondermijningsaanpak. Als het gaat om onze eigen gemeentelijke organisatie dan gaat het bij dit spoor naast bewustwording en handelingsperspectief ook om ambtelijk en bestuurlijk integriteitsbeleid. We richten ons bij dit spoor niet alleen op onze eigen gemeentelijke organisaties maar ook op inwoners van wijken en dorpen omdat juist zij vaak heel goed weten wat er in hun omgeving speelt. Daarnaast richten we ons bijvoorbeeld opbranche-organisaties, sportverenigingen, woningcorporaties en andere organisaties die zijn geworteld in de plaatselijke samenleving. Dit doen we omdat we samen sterker staan in de bestrijding van ondermijnende criminaliteit.

In het onderzoek Koers bepalen (Nelen et al., 2023) wordt communicatie gezien als cruciaal voor het welslagen van een aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit. In het kader van Spoor 1 is in februari 2024 de Strategische Communicatierichtlijn opgesteld. In de richtlijn zijn de communicatiedoelen beschreven en is een communicatiestrategie bepaald. De strategie is: zichtbaar, dichtbij, eenduidig, actief boven zenden, gericht, positief, begrijpelijk.

4.2 Spoor 2: Bestuurlijke controles – ontwikkeling regionaal interventieteam

Gezamenlijke bestuurlijke controles laten zien dat we als overheid de naleving van regels belangrijk vinden en dat we als overheden gezamenlijk optreden. Het gezamenlijk met andere gemeenten/overheden doen van bestuurlijke controles leidt tot schaalvoordelen op het gebied van organisatie en capaciteit. We willen daarom toe naar een regionaal opererend en flexibel inzetbaar interventieteam (het Groninger Regionaal Interventie Team, hierna: GRIT) dat de opdracht krijgt om samen met ketenpartners bestuurlijke controles te organiseren op thema's, in branches en/of specifieke gebieden. Bij ketenpartners moet er bijvoorbeeld gedacht worden aan de belastingdienst, het UWV of RDW. Het GRIT wordt onder paragraaf 5.2.3 nader uitgewerkt.

4.3 Spoor 3: Eenheid in beleid en uitvoering – intensiveren Bibob-toetsing

Lokale wetgeving en beleid die als barrières dienen om ondermijnende criminaliteit tegen te gaan stemmen we op elkaar af. Het harmoniëren van regelgeving en beleid draagt niet alleen bij aan een efficiënt functionerend interventieteam maar draagt ook eenheid uit in onze normstelling.

Specifiek voor de Wet Bibob – een krachtig instrument dat om specifieke deskundigheid vraagt – is het streven vanuit de sporen om deze wet waar mogelijk centraal uit te voeren voor alle Groninger gemeenten. Dit is begonnen met het opstellen van een actueel Bibob-beleid waarin alle onderdelen die toepassing van de wet mogelijk maken ten volle worden benut en risico-branches en risico-categorieën worden benoemd. Voor de uitvoering stellen we een protocol op waarbij systematisch en maximaal gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden van 'het eigen onderzoek'. We zoeken hierbij de samenwerking met het RIEC. Een Algemene plaatselijke verordening (hierna: APV) die die ondermijningsbestendig is, Damoclesbeleid en Bibob-beleid en -uitvoering zijn voorbeelden van onderwerpen die het eerst in beeld komen bij de uitwerking van dit spoor.

Er kunnen verschillende artikelen in onze APV worden opgenomen voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Het RIEC heeft hier een overzicht van gemaakt.

Inmiddels is onze APV op 6 juni 2024 uitgebreid met twee artikelen ter bestrijding van ondermijning. Het gaat om het nieuwe artikel 2:80 APV, de sluitingsbevoegdheid voor publiek openstaande bedrijfspanden ter bestrijding van ondermijning en het nieuwe artikel 2:81 APV: de vergunningplicht voor aan te wijzen bedrijfsmatige activiteiten ter bestrijding van ondermijning.

4.4 Spoor 4: De Groningse norm

De sporen 1 t/m 3 gaan over bewustwording en weerbaarheid, bestuurlijke controles en het harmoniseren en op orde brengen van beleid en uitvoering. Dit zijn belangrijke sporen om mee te starten omdat deze sporen direct tot (zichtbare) resultaten leiden. We kiezen er bewust voor om te starten met deze actiegerichte activiteiten. Tegelijkertijd werken we aan een set basisafspraken die voor ons leidend zijn in onze aanpak van ondermijnende criminaliteit. Afspraken die we gezamenlijk vaststellen en uitdragen: 'De Groningse norm'.

De verwachting is dat de Groningse norm in 2024 vastgesteld wordt.

5 Ambities

5.1 Bewustwording

5.1.1 Bewustwording onder de medewerkers

Uit de 'Weerbaarheidsscan gemeente Westerkwartier' (augustus 2021), uitgevoerd door het RIEC is de aanbeveling gekomen om doorlopend aandacht te besteden aan het thema ondermijning en het organiseren van bewustwordingstrainingen. Een effectieve aanpak van ondermijning begint namelijk bij bewustwording. Wanneer er meer bewustwording is, zullen er ook meer signalen worden gezien. Signalen kunnen vanuit allerlei verschillende afdelingen worden opgepakt: vanuit de toezichthouders in het fysieke domein tot de medewerkers bij inwonerszaken tot de medewerkers van de buitendienst.

Het is daarom belangrijk dat alle medewerkers zich bewust zijn van het fenomeen ondermijnende criminaliteit. Pas als medewerkers door hebben waar ze tijdens hun werkzaamheden op kunnen letten, kunnen zij ondermijning herkennen, signaleren en agenderen.

Vanuit het RIEC wordt er een breed scala aan bewustwordingssessies aangeboden. Deze verschillen van algemene sessies tot meer inhoudelijke sessies voor specifieke gemeentelijke afdelingen. Sommige sessies worden intern aangeboden en andere sessies worden in regionaal of provinciaal verband georganiseerd.

We gaan gebruik maken van het gehele aanbod van bewustwordingssessies dat door het RIEC wordt aangeboden om op die manier onze medewerkers zo bewust als mogelijk te maken.

Algemene bewustwordingssessie voor alle medewerkers

Er wordt een bewustwordingssessie georganiseerd voor alle medewerkers van de gemeente Westerkwartier. Tijdens deze sessie leren de medewerkers wat ondermijning inhoudt, kunnen zij verschillende signalen herkennen en weten zij globaal welke verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit er zijn. Het is een algemene presentatie over ondermijning, met extra aandacht voor één of twee focusthema's om begrip en betrokkenheid bij ambtenaren te vergroten. Deze sessie kan eventueel gecombineerd worden met de drugscontainer.

Opleidingsprogramma ondermijning voor de toezichthouders/BOA's

De BOA's zijn vanaf juni 2024 gestart met een drie daags opleidingsprogramma ondermijning. Tijdens deze cursus wordt ingegaan op ondermijning in het Westerkwartier, ondermijning en bijzondere wetten, het bestuurlijk instrumentarium, bestuurlijke controles en de bevoegdheden op basis van het strafrecht en het bestuursrecht. Tijdens de praktijkdag wordt onder meer getraind op een bestuurlijke controle. Ook komen er verschillende scenario's aan de orde waarin procedures, juridische kennis en bevoegdheden in wisselende settings worden toegepast volgens het escalatiemodel in het kader van gevaar en geweldsbeheersing.

In het kader van kennisvergaring hebben de adviseur Openbare Orde en Veiligheid met portefeuille ondermijning en de ondermijningsjurist ook deelgenomen aan dit opleidingsprogramma.

Bewustwordingssessies voor de deelnemers van de ondermijningstafel

Er is inmiddels een specifieke bewustwordingssessie georganiseerd voor de deelnemers van de ondermijningstafel. Hierbij hebben de deelnemers meer informatie gekregen over het werkproces bij interne signalen. Ook is er geoefend met een oefencasus.

Bewustwordingssessies voor de medewerkers van de buitendienst

Er wordt een specifieke bewustwordingssessie georganiseerd voor medewerkers van de buitendienst. Deze medewerkers fungeren bij uitstek als de ogen en oren voor wat er in de openbare ruimte gebeurt. Wat zijn nou signalen die kunnen duiden op een hennepkwekerij of drugsfab? Aan de hand van praktijkvoorbeelden wordt hier op ingegaan.

Bewustwordingssessies voor de medewerkers van inwonerszaken en KCC

Er wordt een specifieke bewustwordingssessie georganiseerd voor medewerkers van inwonerszaken en het Klant Contact Centrum (KCC). Er worden verschillende signalen van ondermijning besproken die deze medewerkers tegen kunnen komen in hun dagelijkse werk. Denk daarbij bijvoorbeeld aan mensenhandel tijdens een paspoortaanvraag. In deze bewustwordingssessie wordt uitleg gegeven over mensenhandel en arbeidsuitbuiting, waarbij er gebruik gemaakt wordt van een VR-bril.

Bewustwordingssessies voor de medewerkers van vastgoed

Er wordt een specifieke bewustwordingssessie georganiseerd voor medewerkers van vastgoed. Vastgoed kan voor meerdere criminele doeleinden worden gebruikt. Denk bijvoorbeeld aan illegale prostitutie, als onderduikadres, als locatie voor hennepkwekerijen of drugsfabrieken, als opslag voor drugs of wapens of voor het illegaal huisvesten van arbeidsmigranten. Het aan- en (door)verkoopen van vastgoed biedt tevens mogelijkheden om crimineel verdiend vermogen wit te wassen.

In deze sessie wordt ingegaan op de vraag waarom vastgoed interessant is voor criminelen en wat de verschijningsvormen zijn van vastgoedcriminaliteit.

Bewustwordingssessies voor de medewerkers van het sociaal domein

Er wordt een specifieke bewustwordingssessie georganiseerd voor medewerkers van het sociaal domein. Er worden verschillende signalen van ondermijning besproken die deze medewerkers tegen kunnen komen in hun dagelijkse werk. Het sociaal domein heeft namelijk een cruciale rol bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Zij bieden hulp aan mensen die in kwetsbare situaties terechtgekomen zijn. Criminelen richten zich graag op mensen in deze omstandigheden. Mensen met schulden, jongeren die willen meedoen: ze worden verleid door het snelle geld van de onderwereld.

Het gaat om perspectief bieden en grenzen stellen. Systemisch kijken is nodig voor een complete aanpak. Het gaat niet alleen om het slachtoffer en de dader, er is ook aandacht nodig voor de omgeving en het systeem waarin mensen leven en werken.

Bewustwordingssessies voor het college van B&W en de directie

In een interactieve sessie wordt aan de hand van casussen gekeken hoe ondermijning aan verschillende portefeuilles en afdelingen raakt. Hierbij wordt ook de relatie met de Groningse norm gelegd. Doel is om betrokkenheid van alle portefeuilles/afdelingen te illustreren.

Bewustwordingssessie voor de Gemeenteraad

Voor de gemeenteraadsleden wordt er een algemene bewustwordingssessie gegeven over ondermijning om begrip en urgentiebesef bij raadsleden te vergroten. Deze bewustwordingssessie kan gecombineerd worden met uitleg over mensenhandel en arbeidsuitbuiting, waarbij er gebruik gemaakt wordt van een VR-bril.

Aanbieden e-learning

Voor de medewerkers die daar behoefte aan hebben, die nog geen specifieke bewustwordingssessie hebben kunnen volgen of die gewoon hun kennis op het gebied van ondermijning nog verder willen verbreiden, willen wij een e-learning Ondermijning aanbieden. Hierdoor zullen de medewerkers nog meer bekend worden met het begrip ondermijning. Aangezien de bewustwordingssessies gefaseerd worden aangeboden, is de e-learning een mooi middel om geïnteresseerde collega's vast hun kennis op het gebied van ondermijning toe te laten nemen nu deze direct gestart kan worden.

5.1.2 Samen sterk voor een veilig buitengebied

In onze gemeente hebben wij steeds vaker te maken met overlast veroorzaakt door de drugsindustrie. In het Westerkwartier is er in 2024 al vier keer synthetisch drugsafval gedumpt. Daarvoor was de laatste synthetische drugsdumping in 2020. Verder is er in 2024 al meer hennepafval gedumpt dan in 2023. Naast het dumpen van drugsafval moet er bij overlast door drugs gedacht worden aan drugsproductie, drugsopslag en hennepplantages gevestigd in onder andere leegstaande agrarische bebouwing. Ons uitgestrekte landelijke gebied biedt allerlei kansen voor verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit.

Drugscriminaliteit hangt vrijwel altijd samen met andere vormen van criminaliteit als wapenhandel, witwassen, fraude, illegale handel en mensenhandel.

Vanuit het RIEC is er een werkgroep opgesteld genaamd '*Samen sterk voor een veilig buitengebied*'. In deze werkgroep zitten de gemeente, het PVO, het RIEC en de politie. Na onderlinge afstemming is er besloten om de samenwerking te intensiveren en met elkaar na te denken over hoe de expansie van drugscriminaliteit zoveel mogelijk kan worden tegengegaan en kan worden voorkomen.

Inmiddels is er een concept plan van aanpak vastgesteld. Er is gekozen voor een brede doelstelling met een focus op het veilig houden/weren van criminaliteit in het Groningse buitengebied, de eigen directe omgeving, en het voorkomen dat toekomstige generaties in de handen vallen van criminele organisaties. De doelstelling is om d.m.v. gedegen analyse inzicht te krijgen in risicolocaties en inrichting van het buitengebied en gesprekken aan te gaan met de inwoners in dit gebied. Hiermee versterken wij onze informatiepositie en brengen wij focus aan, die de aanpak werkbaar maakt voor partners. Door een publiek-

private samenwerking vergroten wij de weerbaarheid en veiligheid van onze inwoners en weren wij de ondermijnende criminaliteit uit onze gemeente en provincie.

We willen dit bereiken door:

1. Een gebieds-/ risicoanalyse uit te voeren en de uitkomsten in een overzicht weer te geven.
2. In te zetten op het vergroten van de bewustwording over ondermijning en andere vormen van criminaliteit bij agrariërs en inwoners in het buitengebied van de gemeente Westerkwartier.
3. In te zetten op het vergroten van de meldingsbereidheid van agrariërs en inwoners in het buitengebied van de gemeente Westerkwartier.
4. De afstand tussen overheid en agrariërs en inwoners in het buitengebied te verkleinen, door verbinding te maken met hen om zo de vertrouwensrelatie te verbeteren en een publiek-private samenwerking te bewerkstelligen.
5. In te zetten in de communicatie tijdens gesprekken met inwoners en agrariërs op de verantwoordelijkheid die een ieder heeft en de bijdrage die zij kunnen leveren aan het veilig houden van de eigen, maar ook Groningse, leefomgeving. Dit doen we door de nadruk te leggen op de kracht, schoonheid en eigenheid van Groningen en het 'noaberschap' en de 'noaberplicht' aan te spreken

Om bovenstaande doelstellingen te kunnen bereiken, zetten wij in op een drietal sporen, waarnaast lineair de gebieds-/ risicoanalyse wordt uitgevoerd:

1. Bijeenkomst agrarische ondernemers gemeente Westerkwartier

In samenwerking met verschillende organisaties wordt er een bijeenkomst georganiseerd voor agrariërs ondernemers die zich regelmatig voor hun werk op erven in het buitengebied begeven. Er worden verschillende workshops aangeboden. Breder dan alleen het onderwerp ondermijning. Voorbeelden zijn veilig verhuren van schuren, anti diefstal maatregelen gps apparatuur en cyberveiligheid. Deze bijeenkomst staat gepland op 12 november 2024.

2. Social media campagne 'Niet onder mijn neus'

Vanuit het RIEC Noord-Nederland, politie Noord-Nederland en LTO Noord is de campagne "Niet onder mijn neus" ontwikkeld. De campagne is gericht op het vergroten van de weerbaarheid van inwoners door hen signalen te leren herkennen en te informeren waar zij vervolgens een melding kunnen maken hiervan. Er moet nog vastgesteld worden wanneer hiermee wordt gestart.

3. 'De boer op', preventieve ronden langs de erven

Integraal i.s.m. toezichthouders van de gemeente en politieambtenaren en waar mogelijk indien gewenst RIEC medewerkers worden open gesprekken gevoerd op de agrarische erven in het buitengebied van de gemeente Westerkwartier. Door dit periodiek te herhalen vergroten betrokken organisaties hun zichtbaarheid in het buitengebied en krijgen zij meer zicht op wat er zich daar afspeelt. Tegelijk draagt dit bij aan het versterken van het vertrouwen tussen lokale overheden en inwoners, en wordt er ingezet op het samen veilig houden van de eigen leefomgeving.

5.1.3 Intern meldpunt ondermijning: voor de medewerkers

Het is van groot belang dat de medewerkers die een signaal van ondermijning herkennen, deze ook melden. Het gaat daarbij om alle medewerkers binnen onze gemeente; van de toezichthouders, tot de buitendienst, tot de medewerkers bij Welkom en Ontmoeting. Binnen de gemeente is een meldpunt ingericht waar men de signalen van ondermijning kan indienen. Via het e-mailadres ondermijning@westerkwartier.nl is het mogelijk om een signaal door te geven. Deze signalen komen binnen bij de adviseurs OOV. Zij zorgen voor de verdere afhandeling van het signaal conform het privacy protocol.

Het signaal wordt beoordeeld volgens verschillende fases. Voor een uitwerking van deze fases wordt verwezen naar paragraaf 5.2.3 over de Ondermijningstafel.

Mocht een signaal daadwerkelijk wijzen op ondermijnende activiteiten in de gemeente, dan is het mogelijk om individueel en samen met ketenpartners barrières op te werpen om de ondermijnende activiteiten tegen te gaan.

5.1.4 Meld Misdaad Anoniem: voor de inwoners

Gemeente Westerkwartier heeft zich per 1 maart 2023 aangesloten bij Meld Misdaad Anoniem. De verwachting is dat door deze samenwerking (meer) relevante signalen ontvangen worden over criminaliteit en fraude in het Westerkwartier. De samenwerking vergroot de informatiepositie van de gemeente en versterkt hiermee de aanpak van criminaliteit en misstanden. Denk hierbij ook aan ondermijnende criminaliteit waarbij criminelen legale bedrijven en diensten gebruiken voor hun illegale activiteiten.

Meld Misdaad Anoniem is een onafhankelijke organisatie en geen onderdeel van de politie. Bij Meld Misdaad Anoniem wordt gemeld over bijvoorbeeld hennepsteelt, drugslabs, illegale prostitutie, (bijstands)fraude en onverklaarbaar vermogen. De anonimiteit van de melder staat hierbij centraal. De gegevens van de melder worden niet opgeslagen en dus niet bewaard. Inwoners die een melding doen zijn daardoor niet te herleiden.

Volgens Meld Misdaad Anoniem is het altijd het efficiëntst om rechtstreeks naar de politie te gaan als je informatie hebt over criminele activiteiten, maar in de praktijk blijkt dat niet altijd gemakkelijk.

Inwoners die kennis hebben van criminele activiteiten, getuige zijn geweest van bepaalde gebeurtenissen, of personen op beelden herkennen, bevatten waardevolle informatie die kan bijdragen aan de opsporing van daders en het tegengaan van criminaliteit. In situaties waarin de melder de dader persoonlijk kent, kan dat een drempel vormen om de informatie met naam en toenaam te melden, uit bezorgdheid voor de eigen veiligheid.

Daarom is er het meldpunt Misdaad Anoniem. Dit biedt inwoners de mogelijkheid om cruciale informatie te delen zonder hun identiteit bloot te geven. Meld Misdaad Anoniem fungeert als een veilige ruimte waarin melders anoniem kunnen blijven terwijl ze een waardevolle bijdrage leveren aan het handhaven van de openbare veiligheid.

De gemeente wordt geïnformeerd over de MMA meldingen. De meldingen worden afhankelijk van de inhoud met andere instanties gedeeld. Er moet dan bijvoorbeeld gedacht

worden aan politie, de FIOD, de Nederlandse Arbeidsinspectie of Enexis. ook naar de politie of bijvoorbeeld de FIOD gestuurd. Zij kunnen besluiten om nader onderzoek te verrichten.

Meldingen binnengekomen vanuit Meld Misdaad Anoniem

- ✓ 2023: 42 meldingen
- ✓ 2024: 20 meldingen

5.2 Grip op ondermijningscasuïstiek en een integrale aanpak

5.2.1 Westerkwartier Interventie Team (WIT)

Zoals beschreven in de terugblik is in 2023 het WIT opgestart. Het WIT is een lokaal opererend interventieteam dat als opdracht heeft gekregen om samen met ketenpartners bestuurlijke controles te organiseren op thema's, in branches en/of specifieke gebieden. De gemeente voert controles uit om te kijken of regels worden nageleefd. Er wordt gekeken of het gebruik van de garageboxen/opslagunits in overeenstemming is met het bestemmingsplan en de milieuregels.

De komende periode zal dit verder uitgebouwd worden naar andere branches en zullen er meer partners aangehaakt worden, zoals bijvoorbeeld de arbeidsinspectie, belastingdienst en de RDW. In het najaar van 2024 staan er twee integrale bestuurlijke controles gepland.

5.2.2 Groninger Regionaal Interventie Team (GRIT)

Zoals hiervoor reeds weergegeven is er een regionale aanpak van ondermijning langs vier sporen vastgesteld. Eén van deze sporen (spoor 2) is het formeren van een regionaal werkend, flexibel inzetbaar interventieteam dat in de 10 Groninger gemeenten bestuurlijke controles uitvoert.

Gezamenlijke bestuurlijke controles laten zien dat we de naleving van regels belangrijk vinden en dat we als één overheid gezamenlijk optreden. Het gezamenlijk doen van bestuurlijke controles leidt daarnaast tot schaalvoordelen op het gebied van organisatie en capaciteit. Een regionaal opererend flexibel interventieteam, inzetbaar in de 10 Groninger gemeenten draagt hierdoor bij aan een veilige woon- en leefomgeving en een eerlijk ondernemingsklimaat in zowel het buitengebied als steden en dorpen.

Door – zowel preventief als repressief - ondermijnende criminaliteit aan te pakken, kan het vertrouwen in de overheid van de inwoner groeien. En daarmee ook de samenwerking, de betrokkenheid en de meldingsbereidheid. Het team is effectief en doeltreffend in de uitvoering, met een bescheiden uitstraling en werkt met de bevoegdheden conform wet- en regelgeving die zij tot hun beschikking hebben.

Vanuit onze gemeente gaan wij een toezichthouder/BOA aanleveren die deel zal nemen aan het GRIT voor 200 uren. Er wordt ingezet op een juiste balans tussen toezichthouders en boa's qua kennis/expertise. De bestuurlijke controles worden per cluster van gemeenten georganiseerd, afgebakend per basisteam van de politie. Wij zitten als gemeente in een cluster zonder andere gemeenten omdat de verdeling is gebaseerd op de verdeling van de basisteams van de politie. Elk cluster heeft recht op 7 structurele actiedagen per jaar, hetgeen betekent dat wij de actiedagen volledig in onze eigen gemeente kunnen inzetten.

Doordat sprake is van een nieuw op te richten team, is ruimte voor een opstartfase van ongeveer 6-8 maanden. In die periode worden toezichthouders/boa's getraind, wordt de samenwerking met partners geïntensiveerd en afgestemd en wordt het proces rondom bestuurlijke controles ontwikkeld en aangescherpt. Het is de planning om de eerste regionaal bestuurlijke controle in het vierde kwartaal van 2024 plaats te laten vinden.

5.2.3 Ondernijningstafel

Een overleg met verschillende interne afdelingen

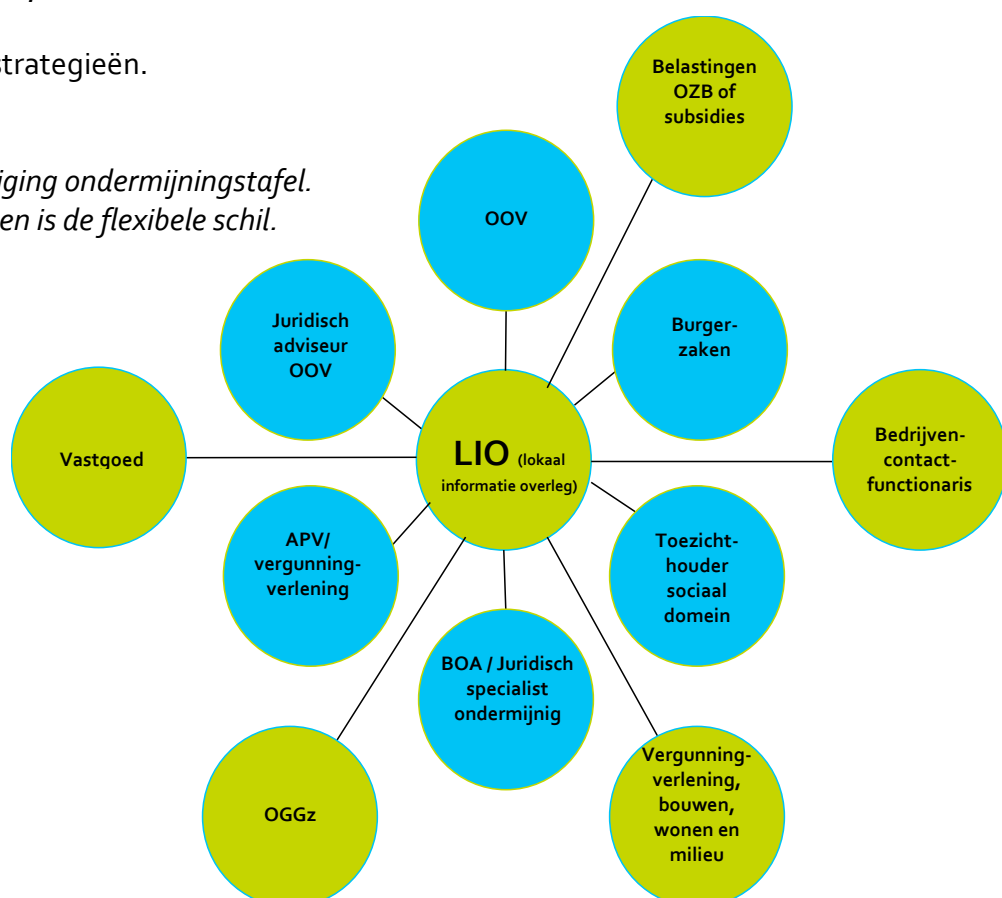
Een cruciaal onderdeel in de bestuurlijke aanpak van ondernijning, is de ondernijningstafel. De lokale casustafel betreft een overleg waarin verschillende interne afdelingen plaatsnemen (afbeelding 1). De ondernijningstafel biedt de mogelijkheid om intern signalen van ondernijning te delen en met verschillende afdelingen binnen de gemeente een plan van aanpak op te stellen om een ondernijnende situatie tegen te gaan. De casustafel bevordert dat medewerkers knelpunten ten aanzien van bepaalde thema's en signalen van zaken die niet lijken te kloppen met elkaar bespreken en waar nodig vervolgacties uitzetten. De signalen die besproken worden kunnen een 'niet pluis' gevoel zijn, of een concreet signaal. Om signalen open te kunnen bespreken ligt een privacy protocol en een DPIA (Data Protection Impact Assessment) aan de ondernijningstafel ten grondslag.

De ondernijningstafel komt om de zes weken bijeen. Het overleg vindt plaats onder voorzitterschap van een adviseur OOV, die ook als regiehouder op het vlak van de aanpak van de ondernijning binnen de gemeente fungeert. De agenda bestaat uit door interne afdelingen ingebrachte signalen die kunnen duiden op ondernijning.

De belangrijkste doelen van de ondernijningstafel zijn:

- Inbrengen van signalen die kunnen duiden op ondernijning;
- Uitwisselen van informatie;
- Verrijken van signalen;
- Bepalen van interventiestrategieën.

*Afbeelding 1: vertegenwoordiging ondernijningstafel.
Blauw is de vaste schil en groen is de flexibele schil.*

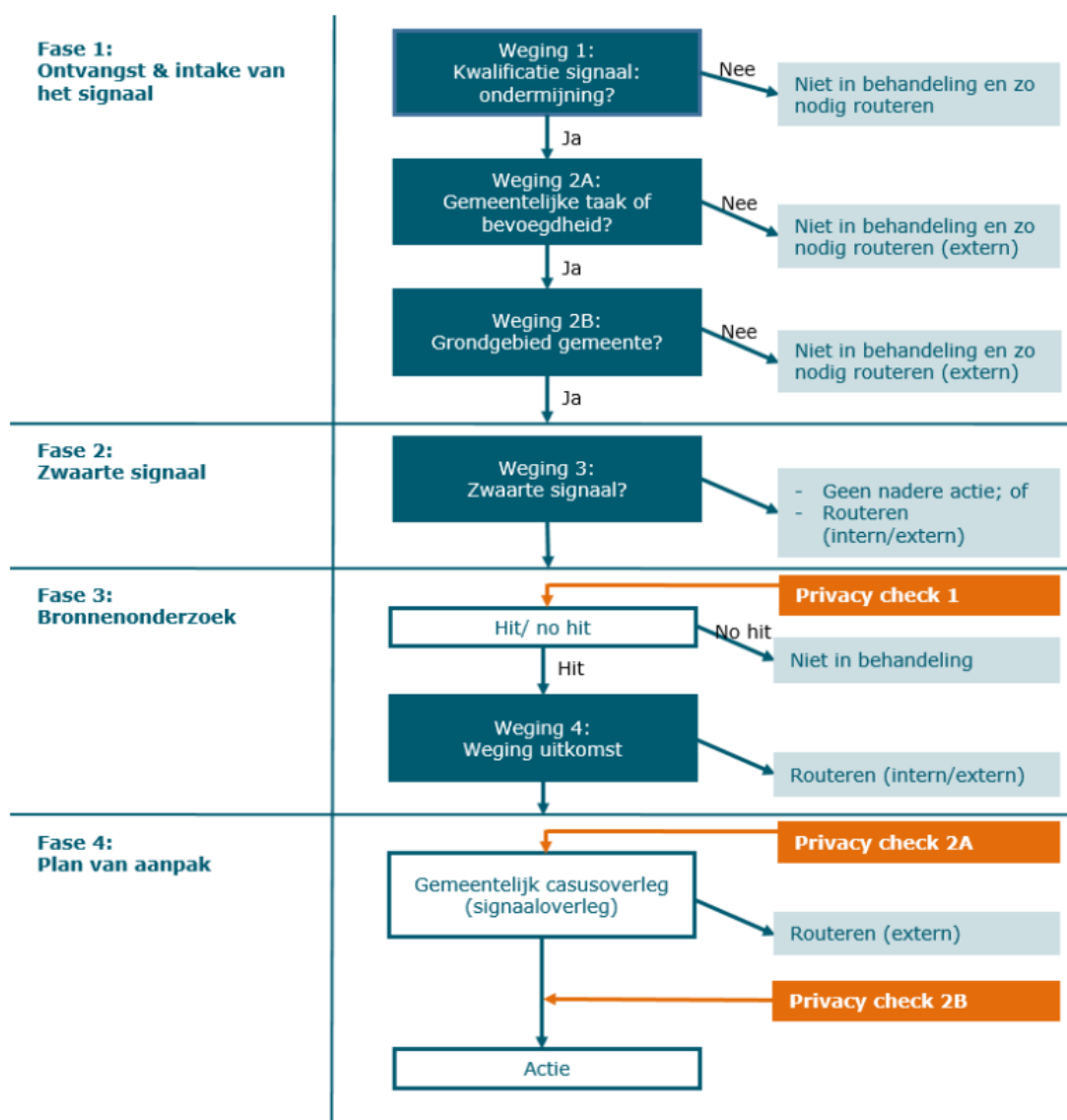
Werkproces via fases

Het proces van het signaleren en aanpakken van signalen van ondermijnende activiteiten verloopt met het oog op proportionaliteit en subsidiariteit in vier fases (afbeelding 2). De regisseur ondermijning zorgt ervoor dat de verschillende fases op de juiste wijze worden gevolgd.

Bij het overleg van de ondermijningstafel wordt afhankelijk van de ernst van het signaal, een plan gemaakt voor een gerichte aanpak. Ook kan er besloten worden om op te schalen naar het RIEC, op advies van het RIEC of als er behoefte is aan het verrijken van de casus met informatie van de convenantpartners van het RIEC.

Voor uitgebreidere informatie over de ondermijningstafel wordt verwezen naar het document "Ondermijningstafel gemeente Westerkwartier".

Afbeelding 2: het proces van de vier fases.

6 Bijlage 1: schematisch overzicht/planning

Ambitie 1: Periodiek aandacht bewustwording bij inwoners en medewerkers			
Maatregelen/ activiteiten	Partij(en)	Vanaf wanneer en voor hoelang?	Financiën
Start Meld Misdaad Anoniem (MMA)	- OOV - MMA	Q1 2023, doorlopend	n.v.t.
Kick-off ondermijning	- Burgemeester - Wethouder Handhaving - OOV - TCH - Politie - RIEC	Q1 2024, 2 uren	n.v.t.
Start interne meldpunt Ondermijning	- OOV	Q2 2024, doorlopend	n.v.t.
Opleidingsprogramma Ondermijning voor BOA's	- RIEC - BOA's - OOV - Ondermijningsjurist	Q2 2024, 3 dagen	Bekostigd door het RIEC.
Bewustwordingssessie deelnemers ondermijningstafel	- RIEC - Deelnemers ondermijningstafel	Q2 2024, ± 2 uren	Bekostigd door het RIEC.
E-learning Ondermijning, voor de medewerkers die hier behoefte aan hebben	- TCH - OOV	Q3 2024, ± 8 uren, doorlopend	€ 130,- p.p.
Bijeenkomst "Samen sterk voor een veilig buitengebied"	- OOV - Communicatie - RIEC	12 november 2024, ± 40 uren	Enkel zaalhuur: PM
Algemene bewustwordingssessie	- Alle medewerkers - RIEC	Q4 2024, ± 2 uren	Bekostigd door het RIEC.
Bewustwordingssessie voor de buitendienst	- RIEC - Buitendienst	Q4 2024, ± 2 uren	Bekostigd door het RIEC.
Bewustwordingssessie voor de directie en het College van B&W	- Het College van B&W - De Gemeenteraad - De directie - RIEC	Q1 2025, ± 2 uren	Bekostigd door het RIEC.
Bewustwordingssessie voor de Gemeenteraad	- De Gemeenteraad - RIEC	Q1 2025, ± 2 uren	Bekostigd door het RIEC.

Ambitie 1:**Periodiek aandacht bewustwording bij inwoners en medewerkers**

Onboarding sessie nieuwe medewerkers	- Nieuwe medewerkers - RIEC	Q1 2025, ± 2 uren, jaarlijks terugkerend	Bekostigd door het RIEC.
Bewustwordingssessie medewerkers van Inwonerszaken en KCC	- RIEC - Medewerkers inwonerszaken en KCC	Q2 2025, ± 2 uren	Bekostigd door het RIEC.
Bewustwordingssessies voor medewerkers Sociaal Domein	- RIEC - Medewerkers sociaal domein	Q2 2025, ± 2 uren	Bekostigd door het RIEC.
Bewustwordingssessie voor medewerkers van Vastgoed	- RIEC - Medewerkers Vastgoed	Q3 2025, ± 2 uren	Bekostigd door het RIEC.
Social media campagne "<i>Niet onder mijn neus</i>"	- OOV - RIEC	Q3 2025, ± 2 uren	Bekostigd door het RIEC.
"De boer op" preventieve ronden langs erven	- OOV - RIEC	Q4 2025, 48 uren	Bekostigd door het RIEC.

Ambitie 2:**Grip op ondermijningscasuïstiek en een integrale aanpak**

Maatregelen/ activiteiten	Partij(en)	Vanaf wanneer?	Financiën
Inzet bestuurlijke instrumenten (Damoclesbeleid & Wet Bibob)	- BOA's met taakaccent ondermijning - OOV - Ondermijningsjurist	Q1 2022, doorlopend	n.v.t.
Bestuurlijke (integrale) controles door het Westerkwartier Interventie Team (WIT)	- TCH - OOV - Ondermijningsjurist - RIEC - Evt. ketenpartners	Q3 2023, doorlopend	n.v.t.
Participeren in regionale werkgroep 'Groninger Norm'	- Adviseur OOV	Q4 2023, doorlopend	n.v.t.
Controles in het kader van het Digitaal opkopersregister (DOR) en het Digitaal opkopersloket (DOL)	- BOA's met taakaccent ondermijning - OOV - Ondermijningsjurist	Q4 2023, doorlopend	n.v.t.
Ondermijningstafel	- Ambassadeurs verschillende afdeling - RIEC	Q2 2024, doorlopend	n.v.t.
APV ondermijningsbestendig maken	- OOV - Ondermijningsjurist	Q2 2024, doorlopend	n.v.t.
Bestuurlijke (integrale) controles door het Groninger Regionaal Interventie Team (GRIT)	- GRIT Team - OOV - Ondermijningsjurist - Evt. ketenpartners	Q1 2025, doorlopend	n.v.t.
Informereren college van B&W en Gemeenteraad	- OOV - Ondermijningsjurist	Jaarlijks, doorlopend	n.v.t.

Colofon

Portefeuillehouder: Ard van der Tuuk, Harry Stomphorst
Teams: Openbare Orde en Veiligheid, en
Toezicht, Controle en Handhaving
Datum: juli 2024

Gemeente Westerkwartier